

„Istarska Rijec“

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Svojem rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. — Narodna poslovica.

Oglasi stoje 4 lira

za svaki centimetar visine u širini jednoga stupca. Za višekratno uvrištenje daje se zbirno popis prema pogodbi. Plaća se i u slučaju u Trstu. Doplat se šalju uredu štampa, a novac upravi. Nevrnkrana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Pogriješeni računi

...os malo pa će se dovršiti šest godina, koje Italija stala na ovaj nas rodjeni ka-... i na njime razvila svoju vlast: iznaj-... samo vojnici a poslije uz vojnici u... čija. Zna Bog a i mi znamo, da se kroz... vrijeme prema nama nije postupalo u... ravnanje. Naprotiv, šaka, što se spustila... i nas okupirane pa anektirane. Jugoslav-... o bila je i ostala je tvrda, često upravo... smiljena.

Pačelo se s interniranjem vidjenih nasilja... sa Heranjem našeg jezika iz crkve, a... stavilo se katina, ricimusovim uljem... slezem, bombama i granatama.

Sve stvari predobro poznate i stotinu... ata, do dosade, ponovljene.

A mi ćemo ih ponoviti još i drugu stotinu... i tisuću i još više puta, i to zato, što je... zasenena nam nepravda preteška, da bi-... je mogli zaboraviti. A i rana je pre-... ata, da bismo je mogli tako lako da pre-... timo.

Mi pamtimo i pamtit ćemo. A spominje-... i spominjal ćemo i sve one prošle i... i danšnje i buduće zulumate, onako, kakšto... o ih i naši oči spominjali, u svojim pjes-... ma i kako ih spominju do dana danš-... zvega.

Ovo isticanje pretrpljenih nasilja i napominjanje zla, koja nas još čekaju, ima i... jednu drugu, zasnada još dakako nuždu nego... beskorisnu svrhu: time se naime pruža... prilika i protivniku, da se i on sam malo... omisli i da se pita: čemu su ta nasilja... je, nepravde i svi ti zulumati? Koliko se skola... zatvorilo u ovo šest godina! Koliko se učitelja... svećenika i činovnika protjeralo... preko granice! Iz kojih se crkvi, ureda i... općina izagnano hrvatški jezik! Koliko su... nepodijeli baceni na cestu, umišteni, upro-... pažteni! I sve to u svrhu, da se jugoslo-... vanski narod u anektiranim krajevima što... prije asimilira, izrodi!

Pa što se postiglo? Pitamo naše protiv-... nike, da nam kažu: koliko se naših ljudi... predobilo za sebe oim svojim mrljnim... mjerama protiv naše narodne misli? Ko-... liko djece? Koliko žena?

Ako im je do istine, morali bi da pri-... znaju, da im je uspjeh bio nikakav.

Kad je tako, zašto oni ne promjene svoj... postupanje prema nama, zaslu nam da-... jada prava, koja nas po Boju i po zakonu... ida?

Ne će oni toga. Oni su još uvijek uvje-... reni, da će nas moći asimilirati, odmaroti... Oni umuju ovako: Kad je prije 60 godina... Italija dobila Veneciju, dobila je s njome... nekoliko Slavena, što nastavljaju i do-... danjše Nalivene. Ti Slavenci, vele Itali-... jci, nemaju nikakve pravice, ali se s njima... svijest, oni su se već godinama nalazili u... šizkom italijanskom moru. Jos malo, i oni... se sasvim asimilirati s Italijanima, to... i lakše i brže, što nemaju nikakvih skola... u svom jeziku, što ne čitaju nikakvih sla-... vničkih knjiga i što ne čitaju kod njih nema... nikakove slavenske propagande.

A to će se isto dogoditi, umuju Italijani... sa Slavencima u Istri, Gorici i Notranjskoj... što oni ne bude više imali svojih skola ni... svojih učitelja ni druge narodne inteligencije... ni će se preko njih pretopiti u Italijane... i tako će ih sasvim nestati, bas kao i one... njihove braće na Nalivone.

Pogriješeni računi! Ona naša braća na... Nalivone pala su pod italijansku vlast u... doba, kad se još u njima nije bila razvila... narodna svijest. Oni su pod Italiju došli... nenki i nepismeni, a takovi su i ostali... Ostali su u timu neznanja i nesvijesne po-... facenosti. Pa uza sve to ona su naša jedna... sasvim odsječena i zapustjena braća, ču... današnjega sučuvana sva, braća, ču... danas ne govore prema obimu drukčije... nego li slovenski, premda italijanska poli-... tika ide za tim, da ih s njihovih rođenih... ognjista izagna njihov jezik. Ali sve u za-... namjenu.

Već bi ova okolnost morala Italijane da... razstrijepi i da ih oslobodi, da sva ova njihova... sa masina, asimilacijona rabota među... nama, Jugoslovenima i Julskoj Krajinu... ne će imati apsolutno nikakva uspjeha. Nismo... mi dosti pod njihovu vlast nesvijesni kao... oni naši oči Nalivone, već smo u krvi, u... mozgu, u sreću i u duši donijeli divne pla-... dove kulturnoga truda i nastojanja, što se... u nas vrsio preko pola stoljeća. Naša sela... naša ognjista, domovi naši — sve je to za-... dahnuo, natopjen našom narodnom misli... našom slatkom majčinom riječi. I uspo-

mena na sve ono, što smo bili i što smo... imali. Sve to dopire preduboko u našu... dušu, da bi se otud dalo iscupati pomoću... kojekakvih reformi i naredbina. — Mi... pak ustanemo, kakve smo bili, govore... naši! To je velika riječ, o kojoj bi već jed-... nom morali i naši novo gospodariti da raz-... misle. Bilo bi vrijeme, da već i oni počnu... ispraviti da suđe o svemu onomu, što se... nas lice. Naša je najskretnija želja, da i oni... već jednom vidje i spoznaju, što smo i što... hoćemo da budemo. Time bi se po našem... dubokom uprejanju nalikše utro pu onaj... toliko spominjanoj convivenzi između... oba naroda.

Novi zakon o ograničenju izuršivanja prava vlasništva

Zakonom (decreti-legge) od 23. maja 1924. br. 1122 — objavljenim u Gazzetta Ufficiale br. 170 dd. 21. 7. 24 — bilo je ograničeno pravo vlasništva u ovim krajevima. Taj je zakon za nas je narod, koji kompaktno živi u ovim zemljama, upravo teški udarac, jer skoro posvema likida bistvo prava vlasništva i uvajda propisuje još teže od onih, koji su bili u kriptopisima i Trnova rati. Postojeći zakoni o štampi ne dovoljavaju nam, da komentiramo taj zakon primjereno.

Zakon ima kriptopis u ovim našim krajevima:

U ISTARSKOJ POKRAJINI: u kotaru Kopar; Roe i Slom; u kotaru Pazin; Brijuni, Susnevice, Plomin i Labinj; u kotarima Puls, Voloske-Opatija, Lošinj i Postojna; sve općine.

U TRŠKANSKOJ POKRAJINI: općine Ayber, Kopriva, Lokve, Dutovlje, Naklo, Povir, Kodik, Starije, Tomaj, Skopje i Mijelji.

U ZADARSKOJ POKRAJINI, sve općine osim sameg grada.

U FURLANSKOJ POKRAJINI: u kotaru Čedad (Cividale); sve općine osim Erbe, Soče i još nekoliko: Kobard, Freccinj, Erbe, Drazenca, Idreško, Libaninj, Lisek, Sedlo, Travenca, Idreško, Kobard; dalje sve općine kotara Idreča, kačisto i sve općine tebiškoga okruga; u kotaru Gorica; sve općine: Gmjar, Solkan, Gorica, Renče, Vrežnja, bilje, Sempeter kraj Gorice, Stan-drež, Mirna, Sovodnje, Ločnik, Podgora, Steverjan, Kojsko, Opatjelce, Brestovica, Sola, Termen, Vošnjica, Brij, Svi navedeni krajevi tvore izokazanu prvu conu.

U Avin sada navedenim krajevima postoje ova ograničenja:

1. Bez prethodne se dozvole vojnicičkih oblasti ne smije da izvede nijedna građanja, bilo koje vrste, ne smije se ni graditi ni rušiti ni dizati torni, ni prekrčiti same. Na molbu interesovanih, vojnicička oblast, vladučinu zadnju iz, kako je ustanovlje, sa granicama, sve to pod uvjetom, da se interesant obvezuje, da će gradnju opet porušiti uz odštetu, koja je određena istim zakonom. To isto vrijedi i za planinska pravičista, kad bi isto bilo da ih otvori.

2. Vojnicička oblast ima uvijek pravo, da u navedenim krajevima — najvnom interesu odredi rušenje onih građanja, iznad i ispod zemlje, i gradnju obrambenih gradbi sa ustanjavanjem potrebnih servituta. I za to se plaća nekakva odšteta.

3. O nekretninama u tim krajevima vojnicička oblast nepredvidu kontrolu.

4. Gradnje navedene pod brojem 1 i 2 mogu biti uvijek ekspropriirane.

Sve te djela, kojima se prodavaju u cijelini ili djelomično nekretnine, kojim se ustanjavalju prava uzika, porabe, stajovanja, kojih se uopće prenaša pravo vlasništva na druge osobe, kao što i iznajmljivanje nekretnina, moraju biti potvrdjena sa strane prefekta, koji zadržuje u tom smjeru mnijenje vojnicičkih oblasti i riječava spis u roku od tri mjeseca izva kako je bilo oblaženo. Odbiče molbe ne truba da bude oblaženo. Protiv odbiče je dozvoljena žalba.

U nekojim drugim krajevima, bez izričite privole vojnicičkih oblasti, ne smije se graditi nove ceste, nove željeznice, što se smije s provesti nove pomorske gradnje, ne smije se ustanoviti nova industrijska poduzeća, i u ostalom mođe vojnicička oblast kod bilo koje gradnje i druge naravi uvijek zabraniti da se izvede, u koliko se

Pismo iz Jugoslavije

U Zagrebu, 26. jula 1924.

Bilba s Azem Bejtom, najsilnijim u Arnatulaku. — Je li pobjegao? — Režerna sela.

Zapravo, Vam ne javlim nista iz Zagreba. Tu nema šta da se važnije zabilježi. U ljetnoj sezoni senzacija nije mjesto. Ali se prošle sedmice pročula jedna krunjpa iz Južne Srbije, iz Kosovske Mitrovice. Čitava jedna bitka između vojske austraukog harambaše Azem Bejta, koji je u posljednje vrijeme u svojoj Drenici toliko ošilo, da je bio država u državi i da ga lamo nazivahu „albanskim carem i vijećem“ je znači kako je taj kačak od prostog tata „ostao — car...“

Indijci oko Južne Srbije nikako ne mogu da se smire. Uzroci su tamoshnih trvenja različiti. Najviše se kriv lije za puke osvete, da se opere obraz. Kadkad se bojak bije i samo za to, da se bije, da ne dojadju smrtne cijevi, iz pradjedovskog običaja, po kojemu je junaštvo u najvećoj cijeni, a ljudski život ni u kakvoj.

U tim borbama osobito učestvuju kačaci, odmetnici, koji iz bilo kojeg razloga uskočije u sume i bridine, a to su, južno i zapadno od Kosova polja, ponajviše Arnatuli. Najdueljniju ulogu igrao je medju njima, od precrata ovanu, Azem Bejta. Nije od njega prođuju austrau-madžarskih regimenta u označku. Odmetnici su napadali okupacionu vojsku, zadavjujući joj strašnih gubitaka i plijeneci ogromnu vojnu opremu sva vrste. Osim toga padnu Azem Bejta u sake i neke austrijske armijske jedinice sa milijunima kruna. Čini se, da go je ovo potanje najviše osililo, pogotovo orda, kad se vjerkom i silom riješio svojih najboljih panogača.

Dodje oslobodjenice. Pobjedonosna srpska vojska udje sva u novooslobodjene krajeve. Stara Srbija osta gotovo bez podane. Monarhu sve slabosti znao je Azem Bejta dobro da izradi. Punošto se srpskim vlastima za povjerenika u svojim krajevima, u označku, da će sklenjati ratni pakt. Država na to pristade. I Bejta stade

obozu za državu — skupljati ratni materijal, što se doskora pretvori u nesmišljeno i krvavu pljačku. Azem Bejta posta neograničeni gospodar svojih sela; lamo vlasti nisu smjele ni da zavire; nije se smio ni drževni porez da ubire od njegovih podanika. On je silan i bogat, ima svoju braću i slave ga Albanci kao cara svojih. Ne treba spomenuti, da država od njegovog „povjereništva“ nije imala nista i da nikad ne vide plijena, što ga za nju skupljelje Azem Bejta. Jasto da je takav čovjek morao doći u sukob s državom i doći i on se već 1919. odmetne u kačak.

Vlast je s njime obračunala istom sad. 14. o. m. krenula je iz Kosovske Mitrovice i iz Vučitina vojska s jednom topovskom baterijom, da Bejtinu „rezidenaciju“ Galicu i još neka druga sela opkole i da Bejtu pozove na predaju oružja, no Arnatuli ne daju oružja bez glave. Zato i dodje do borbe, koja potraja od pola noći do podne. Artiljerija je učinila svoje. Sela su zauzeta. Na strani kačaka ima po dosadašnjim vijestima do 400 mrtvih. Galica je osvojena, no Azema Bejta nema. Medju poginulima ga nema; vele, da je opet sretno umakao u Albaniju.

H. M.

stanje nekretnine time mijenja. Ekspropriacija je i ovdje dozvoljena. U tu drugu conu B spadaju sljedeći krajevi: Sve ostale općine istarske pokrajine, sve općine Tršćanske pokrajine, sve općine Gradiscanskog kotara, u koliko ne spadaju već po conu A. Nekeje općine su sasvim uzete i slobodne. Nas interesiraju samo sljedeće općine, koje su slobodne: Trst, Mišje, Gorica, Sovodnje, Stan-drež, Podgora, Sempeter kraj Gorice.

DOPISI

IZ RIJEKE

Engleske stvari...

Gott strafe England! Bog neka kazni Englesku! Tako su prije deset godina pjevali Nijemci i Mađari, a kako je u ovo vrijeme bila i Rijeka austro-ugarska, to se ista pjesma pjevala i ovdje. Gott strafe England!

Engleska flota, koju su vidjeli, bila je došla na Rijeku dog. 1914. mala prije navještaja rata. U banketi, ricivimenti, kanuade desno, kanuade lijevo, pa rasvijete, rakete, reflektori, pak šampanjac, whiskey i odnosne zbornije — i starogrdanske orgije... Sve je to imalo da obježi i učvrsti vjetrostruke, monarhije i velika bijanja, između dvaju struke: monarhije i nacije. Sve su to u nekoliko zadržava ponovili: s jedne strane engleski admiral, a s druge — riječki guverner, u svojoj mađarskoj magnatskoj gala-uniformi. To je potvrdila i monarh obiju monarhija grečci se i braćimci, pijuci i neprestano vapjući: Hip! hip! hip! hurra!

Tutto passa, passa anche l'amore... Engleska flota nije još bila prava ni izišla iz Jadranskoga mora, niti su na Rijeci bili još izravnanj račun svih onih banketa i „ricivimenti“, kadli narednom puče glas, da se dvogrdanske svaži u ratom stanju s Velikom Britanijom i na njezinim dominijonima razasutim diljem čitavog svijeta...

Pa vjeruj vjekovnim odnosima prijateljske rade, itd.

Gott strafe England! — rogorobio je tada riječki magnatski guverner do skrajnosti zgadjen i razočaran. Otada prošle su četiri decenije, kadli jednog dana, u novembru 1918., osvane na Velim Vratima nekoliko engleskih razarača... Tim razaračima pridružile se kasjednica usidila u riječkoj luci. Mjesto mađarskog guvernera s magnatskom uniformom ovaj put su Englezi zatakli na Rijeci dva Narodna Vijeća: jedno italijansko, a jedno jugoslovensko. I s jednog i drugog Narodnog Vijeća dolazili pozivi na čašku i na čašku i dvije, kapao šampanjac i na čašku i na čašku, koje će Narodno Vijeće bolje naklupati i napojiti engleske goste, tako da su engleski gosti, nalazeći se medju dvije ovakove vatre, bili više puta na slatino čuda i muka...

Tako je to potrajalo još do septembra 1919. do dana, kadli se u Rijeci pojavio jedan austro-ugarski vojnički puk. Mjesto austro-ugarskog guvernera s magnatskom uniformom ovaj put su Englezi zatakli na Rijeci dva Narodna Vijeća: jedno italijansko, a jedno jugoslovensko. I s jednog i drugog Narodnog Vijeća dolazili pozivi na čašku i na čašku i dvije, kapao šampanjac i na čašku i na čašku, koje će Narodno Vijeće bolje naklupati i napojiti engleske goste, tako da su engleski gosti, nalazeći se medju dvije ovakove vatre, bili više puta na slatino čuda i muka...

Na osnovu te istrage Vrhovno je Vijeće bilo odlučilo, da se na Rijeci imadu provesti izbori i da se građ predaju u ruke dvogrdenske policije, koja ih imala da dodje iz Malte. Medju timo englesko — malteske policije osvanu je dne 12. septembra na Rijeci „An-Annunzio sa svojim arditima i legionarima.“

Što će sada Englezi? — pitali smo se svi na Rijeci. Svi smo gledali u ruke krstava Carduff i hoći li imati u njemu zatiratu ona čuvena Nelsonova zapovijest, što je jednom zapisala nad vodama Trafalgaru: England exact, every one will do his duty!... što znači u našem jeziku: Engleska očekuje, da će svak učiniti svoju dužnost!

Mjesto toga ovaj put se sve svršilo s jednim vajnim svira de bordo e luce kaligato... i to sve, jer je tako htio i naredio jedan pjesnik druge kategorije...

D'Annunzio je triumfirao, a neki Nijemci i Mađari, koji su sa pristima gledali, kako Engleske lade jure put se u ruke sebi ruke od pustoga vesela govoreći jedan drugome: Kako bilo da bilo, ali čini se, da je Bog ipak malo poštrafao braću Engleze...

Sada je engleska flota opet na putu, da poseti neke luke. Ovih dana stiče se u Split, gdje joj Jugosloveni spremaju i velike počasti. Hvala ti ton zgodno postojiti i Rijeki? Ne vjerujem. Onaj „scacco od 1919.“ godine još je odviše svjež...

Ali ako ne dolazi flota, došla su ovih dana dva engleska ovdje parobroda, da krcaju jugoslovenski ljepe. Čast svim Ligama i Assanacijonima, koje su u posljednje vrijeme poslijebile Rijeku, ali bez pretjerivanja mozeu slobodno izjaviti, da je dolazak ovih dvaju parobroda proizveo u čitavom gradu najveću senzaciju. Nije ni čudo, kad se pomisli, da su veliki engleski narobrdi u riječkoj luci velika rijekost. Zato je sve što se u njemu moglo prihiti lo luci, da se nagleda tog engleskoga čuda. I riječani se svemu čudili i divili, to sve po mirisu odaje, da je od bolje kvalitete, i vinčevima, koji tako zvonko stropuću i čuče, čija je više manje sva — crar!

Franina i Jurina

Fr.: Od ove topline čoviku se možjani mišaju. Da smo mankoč blizu mora, bimo se malo raštrikali.

Jur.: Ja sam se ti dnj kupa va Pule. Bi me je i tebe zvala, da greš s namom, ma bi bilo strah, da ne bi tvoja kratka pamet kakovu zafirigala, pak ki zna, ča bi se iz tega zleglo. Tako je bolje, da ti stojis z jednom stranatom doma, nego da z dvimi po svitu hodis.

Fr.: Lipo si me lasa... brate! Neke da samo ti, ki znaš jeno hartu više od libra. Povmi mi ča od naših Vlahi od Pule.

Jur.: Ča ćeš, da ti recem? Sada se more pivat onako, kako smo pivali, kad smo hodili u soldate.

Oj ti, Polo, moj nesrični grade.

Polak tebe ja ne ljubim mlade...

A to bi se sada moglo prominiti i ovaj...

Oj ti, Polo, moj nesrični grade.

Tugo moja, i jake i glade!

Fr.: Ma ča je donka istina ono, ča je riči dan piša „Piccolo“, da je u gradu veliki glad, velika nevolja, velika mizerija, velike tase i da nimaju ljudi dela...

Jur.: Ja — ja — va Polj je sve — veliko.

Fr.: A ča je od aršinala?

Jur.: Ča nisi stija, da je sve s vragom poslo i da će sve ključe od aršinala hitit va more? Jedanput je va njem delalo deset milijari svita, a sada ih je još samo par stotin.

Fr.: A kako pak oni svit živi?

Jur.: Kako živi? Kad gre ručat, si stisne päs, a namoše poć na uzinu, svi gre na sunce, a na mislu na večeru, gr se kupat — i sve tako — finče dura.

Fr.: A je čuda fureših u Puli na kupanju?

Jur.: Ni ih justo moglo, jer su i za tu stvar stavili velike tase, pa tako delaju sebi veću škodu nego korist, ali kako bi moja Luca rekla: šparaju na mali čep, a na velikega pušaju van. Još se govori, da su i študenti stili šćopariti zarad velikih tasi, pak da su se naglo zaprle škole, da ne bude šćopera.

Fr.: Ma ča se i u školi plaćaju tase?

Jur.: I kakove! Ni nanka za virovati. Namislo da ti pomoru, oni ti plitaju na stotine i stotine lir tase. A to se dela za to, da bržiži siromasihi težakiji neću bude moći se učiti, nego da samo gospoda staju učeni, a kmeti da ostanu sirote, šćavi.

Fr.: Ma ter da su ti dnj niken veliken čoviku delati u Puli domostrojion i da su mu vikali: Abnaso čavoi!

Jur.: Ma ča i to znaš? To ti je sin slavnege Matešine iz Pomeri, ki još danas govori po našu i ki još krozete i benavreke. Njegov sin je od meštra bija doša veliki

LAZA K. LAZAREVIC.

Stara škola

(Iz privredne školska ikona)

Nasa škola bila je u jednoj prostoj džurci. U njoj je bila jedna povelika soba za časur. Jedna mala za učitelja i jedna kuhinja, u kojoj je i famuluz spavao. Glavna soba, upravo škola, bila je niska, kao i cijela kuća. Vrata od nje gledala su u školsku avliju, a s lijeve strane bila su još jedna vrata, na koja je učitelj ulazio. U njoj uvijek stajao jedan učenik i ljudski znoj. Prozori su bili barjani podijeljeni. Na zidu je visila jedna stara drvena ikona svetoga Save. Bila je sasvim neodavila i isprekudala se sa jedva razloženoću svoje. Samo gore, gdje je glava, čakle se oči, i ma u kojim krajec, koje je stajao gledaju u tebe. Ozbiljne, crne oči prodiru ti u gludu, kao da te nešto pitaju. Ja znam kad se desi da sam sam u školi, spopadne me nekakav strah i ne smijem da se obazrem na onu stariju. Sve mi se čini progovoreće nešto, i čas govori. Ispredam ga zagrebnem na polje.

Učitelj je bio jedan od onih, koji su se vrlo miran i vriedan čovjek. Stav im je u školi, a noću šije popovske kape i šalje u varoš. Jedva da je što više znao od onoga što je dieci govorio. Plevao je u crkvi, ali glasa gotovo nikakvog nije imao. Pop ga je često dobio, ali se za nasag dobrog učitelja slabo što ljubio. Tek on se trudio što je bolje mogao. Ni u što se čelu nije pžan, svakome je uzgadio, a popa se boja. Upravo se ni žv nije čuo. Mi smo bili njime zadovoljni kakav je, takav je — naš je.

(Iz Politike.)

IZ SLUMA.

Predprošle nedjelje imali smo u Slumu zavele ih dvije komedije. Prvu su nam priredili ih bitelj prirediti nasa gospoda učitelji. došlo nas gosp. učitelj Fabeta, a drugu nam je priredio općinski komesar dr. Čiapeta e comp. bella. Toga se je dan sv. veselilo u Slumu gdje u okolici školski veselici, za koju je imao gosp. učitelj dozvolu sa strane općine, došlo sa strane njegovog komesara dr. Čiapeta. Veselila se i školska djeca, osobito ona, koja su imala igrati i imala koji drug ulogu. Veselila se zabavi i mladić devetke, pa i naš dohri starac, veselilo u čelici i gladiati nešto ljepra i nova, osobito od dječice, svatko zeli, osobito roditelji. Već je bilo sve pripravno u školi; pozornica sasna u redu, igrači, veliki i mali, bili su pripravi duhovno i tjelesno da nastope. Kad eto na vrata historone, dr. Čiapeta zabranjuje predprijemu teških posljedica zabava. Ova nezgodikana vijest sve je gostove uđurila kao strijela iz vedra neba. Gosp. učitelj Fabeta odmah je potrao na kolodvor u Katičevac, da se telefonski porazgovori u zabavi sa svojim nadzornicima u Kopru i s gosp. podprefektom. No, nazaštil, taj dan nije bilo nikakvih poslova. Vratilo se veselo prapno gorik castavac. Al eto banu na vrata njegova stana dva oružnika, koji su nekako dozvolili zabavu, ali ako dozvoli množacasi gospodin župan Posedel, koji se pred svjedocičima nije protivio zabavi, ali optužuje za zabrane zabave gosp. učitelja Fabeta... I za bava započela su programom iz veselo prapno polje. Škola prepuna ljudstva. Općinstvo veselo i živo pratilo svaku točku zabave. Kad su izvadjali igrači (gospoda učitelji) veselu igru: „Ne zovi vraga“, pozva nadošli brigadir iz Buzeta (Vrha) gosp. učitelja, te mu zapovieda, da smjesta obustavi zabavu. Učitelj, koji se vedra neba, uđurilo, ne može ostavi školu, a svetomatinski glazbari, koji su svirali u dvorani među pojedinih točkama, odule svojim kućama. Otiđoše i drugi množacajni gostovi. Gosp. brigadir sa ostalim oružnicima zaplijeni uteranu ulaznicu, te ju odnese u Buzet.

Dodajemo da nam općina tino, koje prije spomenuloj brane školsku zabavu od oblasti preporučeno i naloženo; zabavu, koja je imala u programu više italijanskih točaka uz prisustvovanje italijansko učiteljstva. Uzrok? Protivio joj se dan prije u Buzetu župan Posedel, pošto je učitelj nije naruzin večeru u njegov. Alaj smo lepli.

Ispod našega slava vrta se i vrta žetinu nekakvim velikim svrdlom na benzinu već par mjeseci. Vrta se, a ništa se navratilo. Inžiniri traže kameni ugali, a već su došli do banko preko 200 metara, a tog crnog zlata ništa i nemoć. Ni znamo, koga za to krivimo, naš zemlju, inžinire ih svrdlo. To neka razvidi posebna komisija, ali za Boga, na naš račun! Mi smo ljudi neuki, ali ipak smo sigurni, da naš Kras ima u svojoj utrobi ugnjena! Samo treba ga potražiti jakim svjetlom i finom materijom. Jerelom... Mi čelimo samo to reći, da vjerujemo u moderne mašine, ali ne u neke moderne ljude.

IZ SV. MARTINA KRAJ BUZETA

U noći, dne 17. ul. m., imali smo ovuda nešto kise. Nebo je naoblaceno, pa se naš Ručakav pomalo se asimulje. Tesko je osobine svoga ambienta. Tako i naš nekadašnji, da će još kišiti. Kad ono kažemo, mi izričemo nešto velikom: mi smo završili, da ne ćemo poćnuti od glada. Kiša je za naš život kao i zrak. Kad kiši, mi poljodielci velimo, da zlato pada. No, bez zlata mogli bismo živjeti, ali bez kise mrtvi smo. Do sada kišilo je lakorekuc svake sedmice, pak naša polja i njive lijepo izgledaju. Sada kada kiša i nemoć, u crkvi sv. Trifuna, kad je još ostalog povrća, došla ba u dobar čas. Hvala ti Bože!

Zito pozešmo, ali roda napolak. Cijela stablička pšenične poernila, od česa, ne znamo, pak naša na teka bolno (zli) vrietilo, zrak? plitkomi slatki žetvoni. Opet se ne možemo oboljviti, kasnim krumpirom, kad je čelimo kišiti. Toga se bojimo, jer krumpir za naš znači pir i sir i mlijeko.

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

previelika količina alkohola sasvim svladala. Svalilo se na zemlju, vriedaju prolaznike, načno podočevali kr. karabinieri i odveli ga. Kako mu je kasnije bilo pri sreću, nije nam poznato. Znadem samo to, da je tekao drugi dan pod noć stigao u Račice.

U narodnom se pogledu događaja isto, posto sa svojim besmislenim čelja i u noć sigurno sa napornim našim svjetosnom narodu. U najbližem slučaju, time čini uslugu g. konšuljeru Waldersteinu.

Pitam: Umnozava li se ovačak ugled svećenstva? Gdje su naši uzor-svećenici, kojih se puk rado sjeća? Zašto biskupija šalje amonije, koji su sa svojim ponašanjem na štutu i naroda? Zašto je crkvena oblast već posvema podređena raznim političkim spekulativima, kojima je glavni cilj da unište i u vjerakom pogledu naš puk, te da ga po mogućnosti i duševno zasunju? Nadamo se, da preč. mškupnik Ordinarijat nije još zasno našo djele.

Istarska Rijec još uvijek ne dolazi u ruke preplatinika. Uvjerjeni smo, da će uredništvo lista poduzeti naienergicnije korake, da se već jednom stane na put loj lumpariji pojedina, te isposvlati kaznu za njih. Mislimo, da smo još uvijek u velikom zabranu, a vjeonako prestrogo paženi, pa da apsolutno nije opravdano, da još i nepozvani na vlastitu ruku uništavaju naš list.

IZ RUKAVCA.

Tekom vremena sve se mijenja i poprima čuti, a još teže vidjeti, takvu promjenu. No ne bi bilo zalosno niti teško, kad bi se polazio iz delenzave u ofenzivu, ali kad se ide obratno, onaj već unaprijed možemo pripisati slab polož našega seoske.

Ako malko zavrimo u nedavnu prošlost, opazit ćemo kako je i pred malo godina, u našem Ručakavu strujila druga struja (Hoćemo reći što se zove samog duševnog unapredjenja u osnovi naše školama). Možemo kazati, da je bitno značje droljka, a možemo kazati, da je terijalno uopće. Nije se događalo na svakom koraku, što se događa danas. I onda smo bili pod režimom tuđe nacije, nije ni onda bilo volodno širiti svoju naciju, pa ipak drugačije je sve bilo nego li je danas.

Pogledajmo kako su same škole bile onda urednice, kako su prije dieca znala po koju lijepu stvaricu. A danas, što znadu? Pitajte dieca što uče, pa će te se najbolje uvjeriti.

Radi toga treba da i mi Ručakavinci svratimo bolju pažnju na našu diecu. Znamo da su današnje prilike vrlo teske, ali zato učimo dieca makar sam. Dajmo im čitaju lijepo knjige. Ne moimo da nam dieca ostanu u tmirni neznanja! Kad budu poznavali svoj jezik, onda će jedva moći upoznati koji tuđi. Nastojmo, da nam dieca steču bar elementarno znanje.

Ne je pozna bar nešto, što se za kralati u životu, niemu je teško, jer s njime može svatko da zapovieda.

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

„Po jeziku dok te bude i glavom će te biti.“

IZ SVISVETI KRAJ BUZETA.

Imamo i vina, a ne možemo ga prodati, ni mi, ni malo što na Buzetini i u Istri. Vina imamo, valj nam za nj platiti taksu. Na ovu našu krvavu kapljicu, što nas mnogo stoji, moramo platiti taksu. Mi ju ne možemo platiti, jer nema u nas ni prebijenog cenzizama. Pa otkuda, gospode dječeri, i ti općino, i ti ostali, da nam platite taksu? U ovakvom slučaju ne možemo takse ni vino, a dječeri tada već nekima zapčevali vino. Ne smijemo ga dakle piti — piti svojku maku, a gladni smo. Kad će nam se povierovati da mi ne možemo udovoljit svim platženim naložima? Kada? Tada, valjda, kad nas ne bude več; kada budemo u istoj situaciji, kao što i mi. Ali gdje je naša općina, da ne tumači oblastima i vladi naše nevolje i naše loše gospodarsko stanje?

Branimo uvijek svoj jezik! Držimo se riječi Petra Preradovića, koji kaže:

„Dragi kamen od te bitli, kog da čuvaš kao oko, kog da braniš kao soko. Kome da si vjoran svrdli.“

ruku i pljesnu gospodinu po ramenu i pri tom ispuknu ono svoje olrajt, kao da bi hitelj rieči: „Ugheć!“

Obučio sam vam, da ču vam pričati, kako sam putovao sa Ninetom u Opatinju. U posljednji čas ona mi je to sprječila veliči, da mora prije vidjeti, što sam napisao. Prema tomu sam primoran da ona ostavim za iduću put.

Kako vidite cenzura sa svih strana. Tko je pozna, znać će, da ja nisam imao nikakve dlake na jeziku, a to zato, što sam ja svoj jezik već onamo od mladosti svoje pomno nabrijao.

Kako sada stvari stoje, vidim, da od osude moram i taviti da mi na niemu dlake nesmetano staju.

Govorno ladrot — rekli bi Portugalci!

Rokac.

IZ KALIFORNIJE.

Ovih dana, 4. tula, slavi se u svim Sjedinjenim Državama Sieverne Amerike neodvisnost ili oslobođenje američkog naroda ispod engleskog jarma. Ovo je bilo godine 1776. — dakle punih stočetrestdesetom godina, što je američki narod odkazao poslušnost Engleskom tiranstvu.

Ove godine izabire američki narod novoga Predsjednika za buduće četiri godine. Na tim izborima ima pravo svaki građanin da glasuje, svakomu je zajamčena sloboda glasanja, svatko može da glasuje po svojoj misli volji i savjesti za kojogod straniku, nitko mu ne zapovieda, koga ima da bira. Nije ovaj podmićivanja ni napojnica. Nije ovdje batina, bomba, pušaka, revolvera ni noževa, već svaki ide mirno na biralište.

A što da rećem o našim „izborima“ u Istri? Kolkje su muke, koje su do pretpre naš slavenki izborici u vrijeme izbora! Kad će biti našim ljudima u Istri omogućeno da slobodno glasuju prama svojoj savjesti? Kad će prestati ono mrcvarenje našega naroda sa strane domaćih izroda?

Uzdajmo se na pokretstvo neka na vas pade, svaki koji izdaje svoj vlastiti narod i svoj mli materski jezik!

Još nešto: Radne prilike nisu ni ove godine has najpovoljnije. Mnogo ima naroda bez radnje, koji bi rado štočeg zaslužio, kad bi samo mogao, da dobie kakove zarade. Ali sve uzalud. Po svoj zemlji odpušaju mnoge radnje, zatvaraju tvornice, ugnjeno rudo-kopce. Plaću sa snižili svim onima, koji još rade, a rad ponje povisili. Budući da čovjek mora da radi na više mjesta i za one, koji su odpušteni, vlasti. Američki su dolari veliki, ali za naša stranice i vrlo znorni.

Ovdje su opomna pića strogo zabranjena. Nama, koji smo se rodili i uzgojili u lozi i vinu, malo je neugodno. Mi smo bili naučeni na pivo i vino, pa se bi vrlo rado kadkad okrepili tom božjom kapljicom. Ali to ne ide. Danas više toga nema: danas ako čovjek hoće da popije čistu vna mora da ga skupio plati, promda i onako nije ne vriedno.

Priznati moram, da smo mi Slaveni u tudjini, kao i kod kuće nezlositi. Zato i ne možemo da napredujemo kako bi trebalo, jer poslovice veli: „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“

Predplatnik.

IZ RAČICA.

Na selu je odvijebit bio svećenik uz učitelja prva osoba, koja je dijčila sa narodom tuđu i veselje i koja je bila istome savjetnik, vodja i zecelo u svakom pogledu.

Danas, nazaštil, više toga nema. Noviet nekoj svećenici ne odgovaraju potrebama naroda. Tako je i sa novodošlim račičkim svećenikom, velečasnom g. Raunich-om. Kako čitasto u jednom broju tog lista, bio je u istinu primljen obieručie od puka, jer je isti mislio, da sa gospodinom Raunich-om dobiva čestitog župnika i čovjeka. U ovo kratko vrijeme njegovog boravka među nama pokazao je baš obratno. Što se crkvenih stvari tiče, drži sve kako mu bijaše predano, ali u svom privatnom životu ne daje baš najboljih primjera. Kletve i druge nedjelne riječi za njega su nešto običnoga. Vrhunac svoje slabosti prikazao je u svojoj Buzeti, gdje se je tako nalio raznim opojnim pićima, da ga je

PODLISTAK

DR. J. JEDLOVSKI: Bokeljska mornarica

Najstarija ustanova u Evropi.

Boka Kotorska proslavit će 3. avgusta o. g. jedno rjetkio slavlje: poslije nekoliko stotina godina odlikoval će opet Vlahu na Kotor stari barjak hiljadugodišnjeg Plemenitog tijela Bokeljske Mornarice...

Bokeljska Mornarica je nastarije udruženje u našoj zemlji, a teško da postoji koje starije i u cijeloj Evropi. Utvrdjeno je, da je postojalo već 809. godine, čiji je tjest, kao su Kotor pronesene mne Trifuna, od tada zaštitnika Kotora i Boke. Ali, samo sumnje, da prvi začetak Mornarice treba potražiti mnogo ranije, u prvim danima municipalnog života u Boki.

Mornarica je bila vjejkovima jedno jako dobro organizovano bratstvo bokeljskih mornara, koje se u miru bavilo privrednim i socijalnim pitanjima, a u ratu predstavljalo oružanu silu Boke.

Svake godine u Trifunju-danu (2. i 3. februara, slavila je Mornarica s velikim sjajem svoju slavu, pa su se i tokom posljednjega vijeka redovno slavila ove lijepe svečane noći, iako je Mornarica, odmah poslije pada metlačke vlasti, prestala da važi kao javna ustanova.

Mornari, koji pripadaju ovom udruženju, nose starinski, bogato nošeno od crne svile izovezene zlatom, i staro dražnjico oružje.

Mornarica, koja je u prošlim vijekovima izvala velike povlastice, ne potpada ni danas pod zakone o udruživanju niti je pod nadzorom vlasti

garskoga javnoga mnjenja na događaje izvan zemlje. Položaj je Cankovljeve vođe namirio tečaj koji pred neposrednim podom. Opozicija komunistička i zemljoradnja očeito ide da tim, da prevratom preuzme diktaturu. Vrlo je karakteristična s obzirom na to, vijest bugarske «Politike» iz Sofije, prema kojoj je Jada G. Cankova došla sve pripreme da provocira komunističko-jezuitsku pobunu, kako bi imala priliku, da te svoje opasne protivnike posve uništi. Prema tih vijesti, počela je sofijska vlada žandarmerijske posade u svim provincijama, naročito uzduž jugoslavne granice. To je učinjeno u tu svrhu, da se sprječilo bijegstvo preko granice, kad nećemo pobuna, koju imaju da izazovu vladini agenti provokatori. Ta bi pobuna imala da bukne već ovih dana. To se dovodi u vezu s odlaskom G. Cankova u Varnu — na odmor a zapravo u svrhu, da se skine iz Sofije, kako mu se ne bi moglo predbaciti krivnja za krvoproliće koje će nastati. Ministar vanjske djelatnosti Vilkov i ministar unutrašnjih djela general Busev ostali su u Sofiji, da rukovode operacijama protiv komunističke i zemljoradnja.

Cankovljeva je vlada već načinom svoja dolaska na vlast izazvala borbu na život i smrt u Stambolskiom zemljoradnja i komunistička, koje je svojim krvavim terorom još više razbjesila protiv sebe i zbilja njihove redove. K tome je jedne i druge protivnike današnjega režima u Bugarskoj srdačno pomagala komiterna (komunistička internacionala) iz Moskve, pa se prema tome mogu u Bugarskoj očekivati doskora krvavi dani. Cankovljevi se režim brani, kako gore spomenuto krvavo, i krvavo kani ugušiti svaku protivničku akciju. Ako imade uspjeha, ne će i ne može taj uspjeh biti trajan ni blagosloven, jer krev ne radija blagoslovnim podom. Upravo i ne će pred nama lome moći u Bugarskoj u Varnu su pred tri dana izbili vijesti krvavi neredi. Zemljoradnja su pokušali, da bombama i dinamitom razore okružno načelstvo, ali ih je to me sprječilo žandarmeriji i vojsci. Bilo je žrtava s jedne i s druge strane. U međuh postije ih najviše vijestima. To je opasno stanje i u još nekim drugim mjestima u Sjevernoj Bugarskoj. Bugarske vlasti ponovno su uapsile u masama istaknutije zemljoradnike.

Opasno stanje u Rumunjskoj.
Rumunjska je vlada ponovno proglasila opasno stanje u svim područjima, gdje je bilo u aprilu o. g. Danas je komandant druge armije u Bukarestu izdao naredbu, kojom zabranjuje sve javne skupštine i konvencije, kojima je svrha nasilno mijenjanje zakonskih ili državnih ustava. Zabranjena su sakupljanja više od pet osoba uopće i sve publikacije, koje vrijeđaju spomenutu naredbu.

Engleska mornarica u jugoslovenskim vodama.
Danas imadu jugoslovenske obale i luke veliku čast da dočekaju i pozdrave flotu najveće pomorske sile na svijetu, Engleske. Jedna eskadra sredozemne engleske flote dolazi da posjeti luke. Dolaže četiri velika krstarca, 20 destruktora, 550 oficira i 16.000 ljudi. U sastavu je važna i jedna podmornička eskadra. Ova je važna i jedna podmornička eskadra. Ova je važna i jedna podmornička eskadra. Ova je važna i jedna podmornička eskadra.

Domće novosti

«Istarske narodne pjesme»
već su izišle. Iduće sedmicne započet ćemo s raspačavanjem te prelijepe knjige, koja je za nas, u prilikama današnjim, od neprocjenjive koristi i važnosti.

Ima već oko osamdeset godina, što su se razni, zaslužni rodoljubi dali na mučan posao oko sakupljanja narodnih pjesama po Istri i kvaternarskim otocima. I danas imadu još prijatelja narodnoga blaga, koji bilježe i pjesme i pripovijetke i poslovice, što se još u narodnoj čuju. Mnogo je toga blaga kod nas pohranjeno, ali ih se srceće i tečaj zdravlja sve će redom objelodaniti.

U ovaj mah izlazimo pred naš narod s prvom knjigom, u kojoj su, kako je već napomenuto, sabrane gotovo sve narodne pjesme, što su izišle prije 44 godine naladom negdašnje trčanske «Nase Sloge» sa više od dvjesto novosakupljenih, još neobjelodanih pjesama. Ogromna većina pjesama ima označeno i tko ih je sakupio i gdje u od koga čuo.

Knjiga se naručuje kod Uprave «Istarske Riječi», Trieste, Via S. Francesco d'Assisi br. 201. a cijena joj je lir. 3.— (tri) po komadu.

Ele, narode, mi smo učinili svojio, a na tebi je sada, da sebi prigrliš ovaj amanet, ovu svetlinju, što ti je namirjesse dični pradedovi tvoji!

Socijalni tečaj u Sv. Luciji (Tolmin).
Zveza slavenskih učiteljskih društava priredila je i ove godine socijalni tečaj romantičnom i bavnom životu u Sv. Luciji kraj Tolmina. Već namira krasota tamošnje prirode opom čovjeka začaranom svojom ljepotom i milinom. Tečaj biljase vrlo

dobro posjećen. Bilo je prisutnih preko 130 učitelja (fica) iz svih strana Juljske Krajinje. Program, rasprave i diskusije kreiranja se sve samo pitanjem valjanog usuglajanja uz proučavanje socijalnih i socijalističkih pitanja i zadaća. Diriti se moramo velikoj svijesli i pozhrtvovano našeg učiteljsva. Slikanirano i ignorirano sa svih strane, ono prelazi preko svih zidova i zapreka, držeći visoko moćni svoj moral, uzgoja i kulture. Kad bi školske oblasti primale do znanja i uvažavale sve visoke i idealne ciljeve našeg učiteljsva, kad bi uvažile silne napore za sveopću izobrazbu i čeznuća za usavršavanjem i podizanjem kulturnih dobnra, tada bi stalno odustale od sistematičnog progrosva i klasternja naših učiteljskih sila.

U dobi današnjeg nepouzdanja, zavisti i zlobe moramo se upravo čuditi i diviti silnoj onoj familiarnosti, prijateljstvu i ljubavi našeg učiteljsva. Bila je to sve kao jedna, jedina sustuštujuća obitelj. Pa kako bi i drukčije bilo! Udareni s desna i lijeva skupije se složno svi u jednu vrstu, stječu odlučeno na braniku općih kulturnih ciljeva, općih interesa patriučkog našeg naroda. Zadnji dan tečaja priredili su krasno i izvrsno uspješni koncert u Tolminu, kojem je prisustvovala cijelo mjesto sa okolicom uz najtoplije odobravanje i oduševljenje. Čuli se samo glasovi publike: — Vratite nam se što prije, da nam nepovno pružite nezaboravno uživanje. Iz kača, od svjetle gojavšave sve se uzdižu ljubavi. Pomladnici, osviješteni i puni milote i čara vrtiše se učitelji (fice) u svoja seoska bivališta, u svoje rodne krajeve.

Najveća čast i poštovanja «Zvezi», koja takvom pozhrtvovanošću skrbi i djeluje na kulturnom polju, nastojeći obogatiti duševnom i moralnom hranom čitavo učiteljsvo i cijeli naš narod.

Jugoslovenski Sokol postigao prvenstvo u svjetskoj tjeļovježbi.

Pred nekoliko su se dana zaključile u Parizu tjeļovježbene utakmice, kod kojih je sudjelovalo devedl država sa svojim najboljim silama. Teknovoale su tjeļovježbenice skupine i pojedinci. Za Jugoslaviju u Čehoslovačku nastupile su dvije skupine Sokola. Jugoslovenska je sokolska skupina ove godine po prvi put nastupila na međunarodnoj utakmici u Parizu, gdje je izvostila veći vrlo casno mjesto. U utakmici pojednaca postiglo je Slovenac Stukelj najvrše mjesto. Odmah za njim dolaze na red dva čehoslovačka Sokola, a zatim zastupnici ostalih država.

VAŽNE VIJESTI ZA NASE DJAŠTVO.

Potpore Djake Matice za školsku godinu 1924—25. — Kako je poznato, Djaka Matice ustanovljena je za djake iz Juljske Krajinje. Njezina je zadaća ta, da podupire u prvom redu one dijake, koji kane izvan dovršenih nauka ostali u ovim krajevima, da ne ostane naš narod bez inteligentnog naraštaja.

Obzirom na to Matice će podijeljivati potpore i zajmove samo onim djacima, koji—kako spomenuto—pružaju jamstvo, da će nakon dovršenih nauka ostati i djelovati u ovim pokrajinama. Podupiranje izvan toga okvira Matice će izvršivati samo u izvanrednim slučajevima, od slucaja do slucaja, i to u koliko joj budu dozvoljavala sredstva.

Sadašnja uprava Djake Matice — obzirom na gorenapomenuto — stoji na stanovitu, da pesve mirnom savješću može da podupire one dijake, koji studiraju unutar državnih ili Italije, jer je glede takovih jasno, da će ostati u stalnoj vezi sa ovdješnjim prilikama, izučiti italijanski jezik, što je u današnjim prilikama od velike važnosti, te da će biti njihove svjedodžbe bez ikakvih poteškoća priznate sa strane italijanskih vlasti. — Kod podijeljivanja potpora dolaze u obzir i djaci iz Juljske Krajinje, koji studiraju u inozemstvu i koji se nakon dovršenih studija mogu povratiti u Julsku Krajinju i ovdje razviti svoje strukovno djelovanje.

Način podpiranja u prošloj školskoj godini bio je taj, da su se riješavale molbe od slucaja do slucaja. U budućoj školskoj godini bit će način podpiranja sasvim drugačiji. Djaka će Matice prije ili prije godinu od početka školske godine odrediti potpore, koje će se kasnije isplaćivati u stalnim mjesecnim (ili semestralnim) obrocima. Taj će način podijeljivanja potpore bez sumnje više odgovarati interesima djaštva, jer će mu osigurati redoviti i stalni prihodi za cijelu školsku godinu. Jasno je, da na te potpore mogu da reflektiraju samo oni, koji pravodobno uloze svoje molbe te ih opskrbe sa potrebnim dokumentima. Zakasnije molbe ne će uopće primati u obzir. Rok za ulaganje molbi teče do 31. avgusta 1924. godine, koje budu opskrbljene sa potrebnim dokumentima, akodjer se ne će uzimati u obzir. Na molbe, koje se uloze izja 31. avgusta te god, društvo će ih uvažiti samo u izvanrednim slučajevima.

Svakoj molbi, u kojoj moraju biti navedeni razlozi, radi kojih se molli potpora, moraju biti priloženi ovi dokumenti: 1. siromašni list, 2. svjedodžba o polasku u školu, 3. ako nije početnik, dokaz, da je s dobrim uspjehom dovršio prijašnje godišće; kod visokoškola, da je položio propisane ispite odnosno kolokvije. U protivnom slučaju nek se navedu barem podatci o državljanstvu, rođenju, nadlestvu i boravištu. Osim toga treba da molitelji napomenemo još i to, da li i kakvo jamstvo možemo podati, da će nakon dovršenih nauka ostati i djelovati u Julskoj Krajinji.

Visokoškolska skupština Djake Matice u Trstu. — Predsjednik Djake Matice u Trstu pozivlje u smislu § 48. d. p. Djake visokoškole, koji su učlanjeni u društvo, na redovitu visokoškolsku skupštinu, koja će se održavati u Trstu, dne 20. avgusta 1924. u 10 sati prije podne. Glede lokala mogu se učesnici informirati u društvenom uredu u Trstu (Via Fabio Filzi, 101.).

Dnevni red bit će onakav, kako ga propisuje § 50. d. p. Pravo glasa na skupštini imadu svaki, koji je namirio članarinu za tekuću godinu. Na visokoškolskoj skupštini bit će 9 članova u visokoškolski odbor.

Svi se visokoškoleci, članovi Djake Matice, a tako i pojedina akademska udruženja, pozivlju, da najkasnije do 16. avgusta te godine saopće društvu sve svoje eventualne predloge i rezolucije, o kojima žele da se raspravlja na skupštini.

Molba. — Djaka Matice molli sve one roditelje, koji namjeravaju početkom dođuce školske godine poslati svoje djece u srednju školu (gimnaziju, licej, realku, obrtnu, trgovačku školu ili učiteljsku), da joj to što prije jave. To će Matici služiti za statistiku i evidenciju. Naslov: Djaka Matice — Trst (2), via Fabio Filzi br. 10. I. kat.

Naši iseljenici u Americi i «Istarska Riječ».

Primamo: — Velestovani gospodine urednici! Nizam potpisani Van javlim, da redovito primam našu milu «Istarsku Riječ». S njome sam uvijek zadovoljan, jer donasja vijesti iz krajeva naše milje Istre. No najviše me srce zaboli, kad vidim, da još uvijek vlada našim jugoslovenskim narodom u Istri strahoviti bič — nepravda. Tječešte se, braćo, i to mora da prestane! Prije ili kasnije mora da zavladia i Pravda. Hoće, samo ustrajajte živili! — Vaš predplatnik (Slijedi potpis).

Svega po malo

Vlastoručni životopis Gavrila Principa.

Prasko-Cesko Slovas objelodanilo je vlastoručni životopis Gavrila Principa, koji je napisao u terenzskoj tvrđavi za vrijeme rata. Taj svoj životopis predao je Princip jednomo od svojih drugova u zatvoru, českom socijalisti B. Hvojkli, koji je bio zatvoren radi socijalizma. U ovom životopisu Princip najprije govori o svojim naukama, o svojoj strasti za knjige i o svojoj donjoj naklonosti za romantiku. Govoreći o svom daljnjem životu piše:

«Upravu pred početak balkanskog rata bio sam u Srbiji. Trvdo sam se rešio, da se kao dobrovoljac borim protiv vlastitog neprijatelja mog naroda, protiv Turaka. Ali su me za tu službu pronašli za slabog i nesposobnog — bila je to prva bolna rana za moju oduševljenu dušu. Taj me je događaj međutim izlječio od mojih dosadnjih romantičnih snova. Ostao sam u Beogradu u nameri, da sasvim promenim današnji način života i da ozbiljno radim u samom središtu našeg kulturnog i socijalnog života. Moja je finansijska situacija bila vrlo rđjava. Tripio sam glad i često sam, nemajući stalne noćivao po parkovima. Najzad me je to primoralo, da se opet vratim u Sarajevo, odakle sam onda s velikim interesom pratilo događaje u našim jugoslovenskim zemljama. Tu sam ostao do januara 1914. Za to sam vrijeme proučavao sve sastavne naše narodnog života, a naročito njegov politički položaj. Zanimao sam se ujedno mnogo za socijalističke i anarhističke ideje, ali ih nisam mogao usvojiti, ne zato što sam ih smatrao za štetne, nego zato što sam bio uvjeren, da svaki narod naprve mora proći svoju narodnu etapu. Moja je ideja, koja se je duglo vremena kristalizovala u mojoj duši, bila: Jugoslovensko ujedinenje i oslo-

bođenje iz austro-ugarskog ropstva. I to je ostao živ (danas sam kao i mrtvac) živio jedino i samo za ostvarenje te moje ideje, ali je neko u prvim redovima moje misli — a to sam bio bio bit ja. U privatnom životu bio sam zadovoljan sa svim, što mi je život davao, a sa prijateljima sam bio u iskrenoj ljubavi. Boleo sam se i za duše i strasno, a za predmet moje ljubavi, žrtvovao sam sve što mi je najmilije i najsvetije — Terenziska mala tvrđava, 12. marna 1916. — Gavrilo Princip.

Seljak onevjestio svoju nevjestu i živu zakopao pod zemlju.

U selu Sierpavi u Poljskoj odigrao se dana zvjerski prizor. Seljak Alojzij Buzzeljo je stajao sa svojom nevjestom u intimnijim ljubavnim odnosnima. No nevjestu je takovoi ljubavi htjeo nati da čuje Buzzeljo se radi toga razjužio i odlučio na strahčin. Jednog dana pozvao je svoju nevjestu da ga isprati na sajam u Krakov. Nevjestu je tako pozvao i odavlatio. Otpulio se zajedno sa sajam. Medutim tu postojao svećenik, jednaput udari po glavi, tako da se nevjestu onevjestila stavrovala na zemlju. Nato joj okruni seljak bacio u grob, što ga je dan poskopao, i pokrio zemljom. Drugi dan iz groba došli su na lice mjesta stajali i raspasali grob. Nevjestu je bila već mrtva. Ljepičica konstata, da je u grobu bila postojala i glava, nisa bili smrtni te da je nesrećnica poginula uslijed zaudjenja. Zločinac je strpan u zatvor.

U očekivanju razgovora s Marsom.

Planeta Mars približava se našoj zemlji. Doskora će razmak, koji će nas dijeliti od marse, biti malen kao rječnik kad. Učesnici spremaju se tom zgodom da pošaju stamopisnima Marsa znakove, pa će nestrijeljivo živati odgovore Marsijanaca. Učesnici su svjereni, da će u volni bežične telegrafije do do Marsa, samo je pitanje, imadu li tamo aparata, kojima će te znakove primiti i odgovoriti. Ako se uzme, da na Marsu imadu st. novnika, još uvijek ne mora biti sigurno, da li oni imadu potrebite naprave za brojanje brojeva. Sigurno je samo to, da o tome ne znamo ništa pozitivno.

Veživo na kom se radilo 22 godine.

Ovih dana posvećena je u Liverpoolu kad. tedrala, pa je tom zgodom poklonjeno crkveni dekranso veživo. Na tom divnom radu veželo je 20 dana od god. 1902., što znači puno 22 godine. Stručnjaci u veživu kažu, da je to ječija umjetnina, a vrijednost joj iznosi mnogo više nego stjerlina.

Ubila se zbog prerane svadbe.

Francuski listovi javljaju događaj, koji nedoduse nikakva senzacija, ali nam donekle otkriva današnji mentalitet djevojkica. Nekogospodinja iz Caena, mlada 18 godina, trebala se vjenčati. Zajedničkim sporazumom sudjeluju su utvrdili vjenčanje za 19. jula. Vjerenici su tražili, da se vjenčanje 22. istog mjeseca. Pošto nije mogla prođeti sa svojim zalditvom, mlada je djevojkica izšla iz roditeljske kuće i bacila se u rijeku Orne. Izvukli su nje, što da su prisustvovali svadbi, otklali su na tek sutradan, naravski mrtva. Pozvanici, gineo sprovodit vedražave vjerenice.

Otac mbiro troje djece.

U svierskom niestu Odeburgu žive tri strasna porodična tragedija. Tvojnički radnik Ruch ispalio je na svoju troje slaboumno djece od 7, 8 i 12 godina, nekoliko revolvereskih metaka. Iredio je ispalio se sobi mrtav. Otac revolver u usta i ostao na mjestu mrtav. Nepoznati razlozi su uzroci ovoj strasnoj dramu.

Književnost i umjetnost.

«Meja».
Primiti smo broj 13. poluprivredno-umjetnički-trgov. lista «Meja sa ovim sadržajem: A. Hribar: Protugradnara politika nasob države. Na strarskoj izložbi u Milano. Stanko Ozanić: Razmatranja o obnovi Zagrebograda. Ilijo Bošnjak: Težakča hemija. Agr. Ivo M. Kaludrovic: Iz vinogradarstva. A. Hribar: Adnana reforma u Jugoslaviji. Bilješke. Rčne vijesti. Književnost. Cijena mu je u godišnjem pretplati Din 120. Uredništvo i uprava: Zagreb, Sudničkova ul.

DOPISNICA UPRAVE.

Gospodinu M. P. u Americi: Primiti su u redu, Srđana hvala!
Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tisk: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

Iziše su
„Istarske narodne pjesme“
u krasno opremljenom izdanju
Knjiga je ovećeg oblika, pjesme su štampane u dva stupca. Strana 240
Cijena L. 3
Naručuje se kod uprave «Istarske Riječi», Trst (Trieste), Via S. Francesco d'Assisi 20 I